

CULTURAGE VOOR BETER CULTUURONDERWIJS

De cultuur zit nu in de BASIS

Twaalf basisscholen hebben samen met culturele instellingen cultuurlessen ontwikkeld. Nu krijgen alle Enschedese basisscholen de kans hun cultuuronderwijs te verbeteren.

Marjon Kok
Enschede

Culturage. Zo heet de pilot waarin twaalf basisscholen en twaalf culturele instellingen de afgelopen vier jaar samenwerkten. Het doel is bereikt: er liggen doorlopende leerlijnen voor veel verschillende kunst disciplines. De scholen die hebben meegedaan, zijn er bovendien aan gewend dat cultuur onderdeel uitmaakt van de lessen in alle groepen.

Maar er is meer. Alle 74 basisscholen van Enschede kunnen meeliften op de lessen die zijn ontwikkeld of zelf nieuwe leerlijnen ontwikkelen. Voor de komende vier jaar heeft het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen ruim 500.000 euro beschikbaar gesteld voor 'cultuureducatie met kwaliteit'.

Twee onderwijskundigen zijn nu aan het werk om de leerlijnen commercieel te maken. Dat betekent dat scholen in Overijssel ze kunnen kopen om de lessen ook aan te bieden aan hun leerlingen.

Vier jaar geleden begon Enschede aan Culturage, in het leven geroepen door het ministerie. Over het hele land werken scholen en culturele instellingen samen om kunst, cultuur en cultureel erfgoed vast onderdeel van het lesprogramma te maken.

De verwachting dat kinderen zo met plezier hun verbeeldingskracht, waarnemingsvermogen en communicatieve vaardigheden ontwikkelen, is in Enschede in ieder geval uitgekomen. Ook heeft het aanbod van de twaalf culturele instellingen in de stad een hogere onderwijskwaliteit gekregen.

Marieke Hagemans heeft het project van meet af aan inhoudelijk geleid. Anders dan in andere steden heeft Enschede ervoor gekozen om het initiatief bij de scho-

Basisscholen en pabo's gingen op rekenen en taal zitten

—Marieke Hagemans

len te leggen, waardoor de lessen worden bedacht door leerlingen en leerkrachten. „De lijnen naar instellingen als TwentseWelle, bibliotheek, Orkest van het Oosten of poppodium Atak zijn kort. Tegelijk zijn de scholen zich ervan bewust waarom cultuureducatie zo belangrijk is voor kinderen.”

De tijd was rijp om kunst, cultuur en erfgoed terug te brengen in het basisonderwijs, zegt ze. „Basisscholen en ook de pabo's zijn jarenlang enorm op rekenen en taal gaan zitten. Culturage kwam op het moment dat er weer aandacht was voor het totale kind. Van de kinderen van nu wordt later een flexibele werkhouding verwacht. Ze moeten goed kunnen samenwerken, communiceren, risico's durven nemen en problemen oplossen. Dat ze zichzelf goed kunnen presenteren is ook heel belangrijk. Dat leer je als je cultuur op de lesagenda zet.”

Cultuur kan volgens Hagemans prima worden ingebed in andere vakken. „Er zijn talloze raakvlakken. Als je met geschiedenis de Franse revolutie behandelt, kun je heel goed het schilderij *De Vrijheid leidt het volk* erbij halen. Uitspraken als 'de barricade op' kun je in taallessen behandelen. Zo zijn overal raakvlakken te bedenken.”

Voor de komende vier jaar heeft Culturage de ambitie om de kennis en lessen die zijn ontwikkeld op alle Enschedese scholen te gebruiken. Iedere school die meedoet krijgt per jaar 1.225 euro om gebruik te kunnen maken van vakexperts en het aanbod van culturele instellingen.

▲ De kinderen van groep 3 van basisschool De Windroos voeren in museum TwentseWelle een robotact uit. FOTO FRANS NIKKELS

‘Je ziet die hersentjes heel anders werken’

ENSCHEDÉ Als juf Marjolein Voogt merkt dat de kinderen van haar groep 3 minder geconcentreerd zijn, gooit ze de boel even flink op de kop. Even gek doen met z'n allen. Daarna fris weer verder. „Ik breng drama mee in mijn hele doen en laten. Nu is het onderdeel van mijn lesgeven geworden.”

Culturage heeft basisschool De Windroos, op de Wesselerbrink, gekoppeld aan de Nederlandse Reisopera. Daardoor was Ben Coelman, hoofd dramaturgie & educatie, regelmatig op de school te vinden. „We zijn ook naar de opera *Don Giovanni* geweest.

Sindsdien worden we regelmatig uitgenodigd voor generale repetities. Dat heeft bij ons een basis gekweekt waarop alle leerkrachten enthousiast zijn voor cultuuronderwijs en samen willen werken om het in te bedden in de lessen.”

De Windroos had al twee keer per jaar het Windroospodium. Voogt: „Vroeger waren van de vijf acts er twee playback en één een dansje. We wilden een kwaliteitsslag maken en daar heeft

Ben Coelman ons in een trainingstraject bij geholpen. Ook Nadieh Graumans van Theater Sonnevanc was een goede sparringpartner. Zij kijkt met een andere blik – heel fijn.”

Het resultaat mag er zijn. Naar een Windroospodium wordt nu wekelang toegewerkt. „Iedere groep doet mee met alle leerlingen. Niet alleen een act, maar ook het decor, de kostuums: alles wordt zelf gemaakt. De kinderen praten volop mee.

Wat gaan we doen en hoe?”

Een waardevol proces, ook bruikbaar in het klaslokaal. „Je spreekt de kinderen aan op hun kwaliteiten. Iedereen heeft wel iets waar hij goed in is. Niets is fout. Als een kind leren moeilijk vindt, kun je het hiermee waarde-ring laten voelen. En de kinderen geven elkaar ook complimenten.”

Kinderen die in de klas moeite hebben met opletten, hebben baat bij regelmatig bewegen. „Ze zijn zo gelukkig dat ze even de klas uit kunnen. Je ziet die hersentjes heel anders werken. Daarna zijn ze in de klas heel anders. Het verhoogt

de concentratie, voorkomt veel gedragsproblemen en komt tegemoet aan het kind-zijn.”

Marjolein Voogt is ervan overtuigd dat 'cultuureducatie met kwaliteit' heel goed is voor het brein van kinderen. „Ze leren zo veel: grote gebaren maken, emoties uitvergrooten, oogcontact maken, de manier waarop je beweegt...”

Deze manier van werken is een blijvertje in De Windroos. Maar ook Culturage is dat. De komende vier jaar kiest de school voor filosoferen met kinderen aan de hand van kunst.